



El Pont de Solsona, amb la casa de cal 'Silo', l'àbsis de la catedral i les façanes del Portal, al fons  
 El Pont s'ha convertit en símbol de la frontera entre l'eixample urbanístic dels 70 i el casc antic

buscava un aprenent. «Jo mateix», va dir, i ja va quedar llogat a l'empresa dels que van assetjar Solsona i comarca durant els darrers anys de la dècada dels 50 en busca de petroli. Salas tenia 12 anys.

Treballant pels del petroli, Salas va conèixer estrangers de tota mena i tota mida i es va fer amic d'un anglès que era acabat de casar. Aquest home, que es deia Roy, va ensenyar a dibuixar al jove *pinche* que rentava les fotografies i que anava a comprar el cafè i el sucre; i així, quan es va estrenar l'Escola de Formació Professional nocturna, branca delineació, Salas ja duia aventatge sobre la resta de companys.

Els estrangers van tirar la tovallola i van deixar els forats d'Ogern i les prospeccions de Puig-reig i van oferir al jove Salas un lloc d'enrolament, però Salas encara no tenia l'edat per decidir per ell mateix, i els pares ho van fer per ell: s'havia de quedar a Solsona.

Durant 21 anys va treballar de deliniant a cal Moreno..., fins que va muntar la ferreteria La Clau.

## Jaume Portís

Marxo pel Pont, i precisament per damunt del pont va ara aquest home que més que un home és un mag. Si n'és, de mag, que, per exemple, té el costum de convertir, segons que assegura, dues-centes pessetes en quatre-centes, en la mateixa estona que els altres «se les gasten al cafè». I, per més exemple, és capaç de resoldre, enriolat, la suma impossible de tres números idèntics (no és el 4), que sumats fan 12. (La solució la trobareu a la fi d'aquest text).

Es nota que li agrada això de la màgia. De primer, Jaume Portís lloa les virtuts de la sagacitat econòmica; per entremig saluda una noia; i en acabat llança una endevinalla de TBO per veure si l'interlocutor és intel·ligent. Sempre li surt alguna endevinalla. En té moltes al cap. I si l'interlocutor no li pesca la solució, ell té l'oportunitat de tornar a somriure, a pler, satisfet.

«Jo sóc capaç de separar l'aigua del vi. Ho sap fer, vostè, això? El que sent. Si vostè tira aigua dins un vas de vi, a vostè se li barrejarà,





**Primer pla de Jaume Portís, un home molt conegut a Solsona**  
*Portís coneix un munt de jocs d'aquells que fan pensar una estona*

és clar, però a mi em quedarà l'aigua a sobre i el vi a sota. El que sent. Ah, ah».

Coneix un munt de jocs. I es veu que de química en sap un feix. «Amb el del Cantàbric havíem fet un sac d'experiments, i remenàvem l'àcid úric amunt i avall, fins que un dia en vam sortir mig cremats».

Remena els ulls. Els tanca com faria una autoritat acadèmica i en acabat deixa anar un «ui, ui, ui», molt eloqüent.

«Jo sóc fill de Bellvís, a l'Urgell. Vaig arribar a Solsona fa cinquanta anys. Aquí tenia uns parents. Un tal Aldomà, farmacèutic».

El senyor Portís explica que ell anava per metge de medicina general, però a l'edat dels 18 anys (any amunt, any avall) el van fer fora de casa.

«A l'Urgell tot era per a l'hereu», afegeix. «I aquí, també», li salta. «Sí, però allà els hereus s'aixecaven a les onze del matí, i bo i llevats, i ben mudats, se n'anaven al cafè. Els altres havien de treballar tot el dia per als hereus. No hi ha dret».

Diu que es va encarar al pare. El pare li devia demanar si volia treballar la terra, i ell va respondre, literalment, «la terra és massa fonda».

«Em van fotre fora de casa. I van fer ben fet», riu ara, victoriós.

De jovenet, Jaume Portís va aparèixer per Solsona i hi va fer parada fonda.

«Vaig estudiar una cosa que en deien 'Enseñanza' i d'un bon munt que érem, només en vam aprovar quatre o cinc. Jo vaig treure seixanta punts i un altre en va treure vuitanta, però el malparit s'ho va copiar tot del llibre».

A Solsona es va espavilar tot sol. «La necessitat t'espavila», conta ara per donar a entendre que el magí li funciona des del dia que no en va tenir ni cinc.

Va conèixer Tarancón, «un bisbe d'autoritat», a l'oficina de missions, remenant caixes de segells, amunt i avall, per enviar als missioners. I va treballar amb el Quintà, «ajudant-lo en el transport, repartint paquets per la ciutat».

Si un dia una senyoreta bella li donava un duro, ell es posava a brincar. «Amb aquell duro, jo sopava. Era l'època en què la carn —i bona i sense os— anava a 25 pessetes el quilo, i ara a totes hores me'n demanen 1.400».

Coneix perfectament les estratègies que serveixen per a la cria dels diners. Usa el magí i el posa a l'abast dels rendiments, els interessos, la cosa dels bancs, i allò altre dels solars. Però a més d'això, Jaume Portís és un amant de l'art, i per això no és rar trobar-lo en una exposició demanant el preu d'un oli del Castellvell al captard. «Sóc aficionat de veritat, no com altres, i a més m'agraden les sardanes. No ballo, però a casa tinc un munt de sardanes enregistrades», explica abans del comiat que no és un comiat sinó una solució a l'endevinalla dels



tres números idèntics que, sumats, fan dotze. (I no és el 4).

Aquí va:

$$\begin{array}{r} 1 \ 1 \\ + \ 1 \\ \hline 1 \ 2 \end{array}$$

«És bona aquesta, eh?» Ah, ah. Ric. Sí que és bona. Tan bona que té trampa i tot. «Com les bones endevinalles». I ara sí que ens separem. I segueixo sol, perquè ja fa una bona estona que he acomiadat l'amic Figueras, i vull entrar pel senyorial portal de la ciutat emmurallada, per saludar un autèntic guardià d'aquest portal, un home que viu amb la seva família just damunt del Portal del Pont.

## Guardià del Portal del Pont

Té una salut de ferro, però no té memòria per les dates. Recorda la data en què va néixer, però ha de fer números per adonar-se que té 57 anys.

El que sí recorda Jordi Baraldés és que ha viscut tota la vida en la mateixa casa, sobre el Portal del Pont de Solsona, i que sempre allí hi ha vist la seva fonda particular, la fonda de la seva família, menada sempre per la branca femenina: la fonda dita de ca la Pilar.

«Ara ja no mengem amb els de la dispesa, tret de mossèn Huguet, que és com de la família, però abans sí que ho fèiem. Ara, tampoc ja no fem dinars més que per als dispesers, però abans l'establiment s'omplia de passavolants, sobretot els dies de fira».

Pel que sembla, ha estat una fonda de capellans, la fonda Pilar, perquè així, de memòria – millor dit, de «mala memòria» –, surten els noms de mossèn Subirà, mossèn Guiu, mossèn Eduard, dit 'mossèn Sord', mossèn Torres, mossèn Quesada, mossèn Serra, mossèn Prat, mossèn Canudes, mossèn Noves, mossèn Ferran...

D'aquests, uns quants han viscut durant anys a la fonda (mossèn Huguet –ja s'ha dit– és un membre més de la família), però d'altres que no són capellans han viscut, també, mitja vida a la pensió. Hi ha Alejandro Postius, per exemple: un treballador del bosc que s'ha passat trenta anys a la fonda Pilar.

D'establiments per fer parada i fonda, a Solsona, n'hi ha hagut uns quants. La fonda Vilanova, cal Jalmar, l'hotel Sant Roc, cal Bodegó (a Sant Joan), la Criolla, Crisami, l'hotel Gran Sol...

La fonda és un negoci que vol foc lent i temps



**El Portal del Pont, amb el símbol del sol**

*Les bones ciutats ho són perquè tenen elements arquitectònics singulars que els donen personalitat i caràcter. Potser no té gaire valor arquitectònic, el Portal del Pont, però sí que té molt valor simbòlic i sentimental*